

BISERICA SI SCOALA

REVISTĂ BISERICEASCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Reasumare și propuneri*).

(I. C.) Problema îmbunătățirii sorții materiale a preoților a fost apreciată, din puncte deosebite de plecare...

In cele următoare vom încercă să reasumăm ideile ivite în această chestiune, referindu-ne însele ce ni-se pare bun și înălăturând ce ni-se pare unilateral sau greșit. La urmă, pe temeiul acesta, vom face unele propuneri.

Preoțimea românească a avut, cum s'a constatat de atâtea ori, o soarte mașteră. Dimpotrivă, preoțimea altor confesiuni, bucurându-se de felurite privilegii și scutințe, era pusă la adăpost de grijile traiului zilnic, și se putea prin u mare dedică în dragă voie misiunii sale sfinte.

Preotul român, dealungul veacurilor, își duce traiul sub povara, care îl leagă de glie, și-l împiedecă de a se ridica spre ţintele înalte.

Cârmuitorii țării nu se prea gândeau să iee măsuri de îndreptare în favoarea situației materiale a preoților noștri.

Zadarnice rămân străduințete capilor bisericesti de a mijloci dela stăpâniri îmbunătățire pe seama noastră. Astfel preoțimea trebuia să se mărginească la darurile de bunăvoie ale credincioșilor, la smeritele fărâmături, destul de nesigure, cum sunt ele până în ziua de astăzi.

Abia pe la anul 1898 s'a milostivit guvernul țării a da preoțimii noastre un mic ajutor, din vîstieria statului, sub numirea de congruă.

Această regulare a venitelor preoștești s'a făcut dela început greșită, împărțind preoțimea noastră în două clase de salarizare, în preoți cu întregire până la 1600 coroane, în care sumă sunt socotite: tot filerul stolar și venitul fiecărui petec de pământ.

Prin această împărțire, preoții cu calificătie inferioară se simțeau nedreptățiti: căci trebuind să poarte acelaș oficiu și aceleași greutăți de existență ca ceilalți preoți cu calificătie formală mai mare, totuși să nu fie egal retribuși!

In anul 1909 ministrul de culte înzestrează țara, — pe lângă cunoscuta lege școlară — cu articolul de lege XIII despre întregirea venitelor parohiale. Dar prin acest articol de lege, de fapt nu se îmbunătățesc venitele preoților, ci se micșorează. Bunăoară: Preoți deplin calificați, dacă au avut nenorocul să ocupe o parohie care a

fost înainte ocupată de un preot cu întregire de 800 cor., preotul nostru deplin calificat tot numai 800 cor. primește ca venit congrual, condiționând întregirea la 1600 cor. de numărul sufletelor din parohia respectivă și de ajutorul de 400 cor. votat de aceeași parohie, pentru apoi și statul să mai deie 400 cor., întregindu-se suma la 1600 cor. La urma urmelor preotul nostru se alege cu o întregire de 1200 coroane, deoarece sau statul, sau parohia îi rămâne de comun datoare cu 400 coroane, cari de obicei numai pe hârtie se votează. De aici urmează, că dela 1909 încoace avem nu două, ci trei clase de salarizare: cu 1600, cu 1200 și cu 800 coroane.

Nu după mult timp guvernul țării vine cu un nou proiect de lege despre cvincvenalele preoțimii. Dar totuși împărțirea preoțimii în clase rămâne neschimbată. Preoții cu venite mai mari primesc cvincvenali complete, iar cei cu congruă mică primesc câte $\frac{1}{4}$ și câte $\frac{1}{2}$ de cvincvenal.

Se cere neapărat și fără întârziere o aducere la stare dreaptă și mai omenoasă a lucrurilor ce ne privesc.

Trebue să căutăm calea adevărată, prin care vom putea ajunge la ceeace de mult timp cerem, și nu ni se dă.

Greutățile zilelor nu ne îngăduie să trăim din puținele fărâmături dela stat și din crețarul dela miruit și botez, din slujbe remunerate cu sume de 20 fileri și 40 fileri.

Să ni-se îngăduie a arăta, în cele următoare, factorii dela cari suntem în drept să aşteptăm îmbunătățirea dotațiunilor ce ni-se cuvin. Acei factori sunt: statul, biserică și comuna politică.

Statul, în primul loc, este chemat a regula din nou dotațiunea preoțimii, întocmai ca a celorlați slujbași. Aceasta se poate face prin abrogarea articolelor de lege din 1909 și 1913, căt mai vârtoș prin respectarea articolului XX al legilor din 1848, dându-se bisericii noastre ceeace este în drept să primească, pentru serviciile aduse prin slujitorii săi, cari propagă ordinea și morala între credincioși.

Ne rugăm deci și cerem, ca bisericii noastre să i-se facă parte de ajutoare în raport cu numărul sufletelor sale.

Reprezentanța mitropoliei noastre, să fie pătrunsă de convingerea, că preoțimea dorește îndreptarea situației sale materiale prin intervenirea la locuri competente.

Al doilea factor care trebuie să se îngrijească de existența noastră este biserică

însăși și poporul pe care îl servim și de care ne îngrijim.

S-ar putea oare, ca poporul care a jertfit în anii trecuți pentru ridicarea de clădiri pompoase bisericesti și școlare, pentru salarizarea învățătorilor, — să nu fie în stare a jefui pentru preoțime, pentru factorul hotărîtor în viața biserică și culturală? Aceasta n'o putem admite.

De aceea suntem de părere și am propune, ca autoritatea biserică să hotărască prin concluz sinodal, ca fiecare biserică să înființeze de urgență un fond parohial, cu o sumă anumită. La acest fond fiecare credincios să contribue anual cu un arunc progresiv, bunăoară să fie repartizate pe credincioși în 3 clase: 10, 6 și 3 coroane. Din aruncul acesta să se incaseze anual dela 500 coroane în sus la fondul numit „pentru ajutorarea preoților“, care să fie administrat de epitropia protopresbiterală; de unde se vor împărți ajutoarele, normate după concluze aduse de autoritatea biserică, luând de bază contribuirile din respectivele comune bisericesti.

Rămâne acum, ca în sinoadele protopresbiterale să se reguleze stola în raport cu valoarea banilor de azi. Uniformizarea să fie făcută după protopresbiterate, ceeace cade în competența fiecărui protopresbiter în deosebi.

Deoarece zilele de lucru și ferdela de grâu și cucuruz sunt retribuție de căpeneție, să se presteze în natură, și numai în caz extrem să fie taxate după prețul care de prezent este în aceeaș comună.

Tot aici să fie normat relutul de cvartir pentru preoții fără case parohiale.

Sunt în deobște cunoscute mizeriile, ce le îndură preoții, cari neavând casă parohială, sunt necesitați a locu în case necorăspunzătoare, sau apoi sunt siliți a întregi din al lor relutul de cvartir de 100 cor., pe care îl primesc dela stat, la suma de 300—400 cor. Legile mai nouă cer pentru orice funcționar locuința în natură sau bani de cvartir. Deci relutul de cvartir pentru preoții să fie urcat dela stat sau dela biserică la cel puțin 400 coroane.

Al treilea factor care ar trebui să concurgă la ajutorarea preoților, este comuna politică. Căci preotul ca propovăduitorul celor bune și susținătorul ordinei morale, contribue în mod firesc la înaintarea comunei pe teren social și cultural.

Pe temeiul legilor fiecare comună politică a fost obligată a tăia din hotarul comunei un loc anumit, care să servească preotului ca ecclieie sau grădină parohială.

* La dorința autorului reproducem acest articol din Nr.-ul 16 al „T. R.“

In diecezele Aradului și Caransebeșului fiecare preot are ecclieie dela 30 jug. pământ în sus, pe când în părțile ardeleni cea mai mare ecclieie este de 20 jug. pământ, — cele mai multe parohii însă n'au petec de loc ca preotul să-l poată folosi ca grădină de legumi. In timpurile de azi se cere ca fiecare preot să-și aibă gospodăria; altfel cu tot ajutorul dela stat, dimpreună cu stola nu se poate sustinea; dacă n'are venite căștigate prin alte ocupațiuni.

Acești 3 factori, statul, comuna bisericescă și comana politică, pot și trebuie să contribue în armonie la îmbunătățirea sorții materiale a preoțimii, dacă nu le lipsește bunăvoiță.

Preoțimea astfel pusa la adăpostul grijilor zilnice se va dedică cu trup cu suflet chemării sale.

Nădăduim că mai marii noștri vor luă în dreaptă considerare cerințele expuse și vor da deslegare norocoasă problemei ce ne preocupă.

Zile triste din viața lui Moise Nicoară.

1815—1825

(Urmare).

In starea asta sufletească trece încet iarna. În aceea se mutase iarăș la Arad, între aci cari nu întrelăsau ocazia, ca să-i amărescă zilele cu tot felul de șicane mărunte și unelturi netrebnice. Vicecomitele substitut Bitó îl întimpină: „Ce a fi, dacă judele nemîșesc (Nicoară încă era „nemîș“) te întrebă: „ce lucru d-ta în Arad și cu ce te ocupi?“ căci poliția e alta acumă nu ca în timpurile de demult și d-ta nu esti domiciliat în acest comitat“. (Giula e în cota. Bichiș) — „Curioasă afacere“, răspunde Nicoară, „când eu nicărea nu sunt aşa de bine cunoscut ca aicea, și nu am dat absolut nici un motiv de a-mi putea fi opriță, pe dreptate, petrecerea mea aici sau ariea ori unde în țara aceasta“. — „Nu, nu aceasta“, zise Bitó, „ci eu te fac atent, pe-trucă ar putea obveni dacă mai stai mult pe aci. Ce gândești, ce ar putea răspunde judele, dacă administratorul Putnic — ori și alți Sârbi — ar zice: „Ce caută acest Nicoară aci? eu vreau să plece de aci, căci eu trebuie să-i supraveghez pentru că imi sunt dați mie în grijă și trebuie să-mi împlinesc oficiul, apoi eu nu pot

păstră ordinea și buna stare cătă vreme acela și aici“. Nicoară răspunde, nu revoltat ci trist de astădată: „Naș crede să fie (Putnic) așa înimă de iepure, încât să se teamă de neputinciosul de mine, după cum tu și stau la dispoziția lui, pe mine însă nici nu mă caută măcar, (nec ospiciunt) mă ocoleșc, fug de mine, și nu convin cu nimenea în afară de agendele oficioase. Să fie el (Putnic) bun și drept — și spre a fi aceasta are toate mijloacele — și va vedea că n'are să se teamă de nimenei“.

Cu înțepături de acestea îl întimpină și unul și altul și nu-i lasă nici măcar liniștea nerocirii lui. Așa i-au măcinat, zi de zi, rezistența sufletului, până — la o nouă îsbucnire de indignare — se clăti într-însul cumpăna judecățiiclare a lucrurilor. Cum se poate ca intențiile cele mai luminoase să te arunce în cea mai neagră nerocire? Unde e atunci în lume dreptatea, în care el crede că mai mult decât în viață? De câte ori ajungeă aci, în mintea lui căscă o prăpastie, și negurile ei și înghit, în clipe de acestea, lumina judecății.

Nicoară n'a înțeles niciodată, că adevărul și dreptatea nu sunt din lumea aceasta și nu și pot face cale în lumea noastră omenească decât numai cu jertfă omenească. De aceea se revoltă, când vede că pentru binele ce l-a avut în suflet, el trebuie să bea păharul și săducă crucea suferințelor. Sufletul lui nu a avut puterea de a prevedea nerocirile pe care el le-a provocat nici aceea de a le înfrunta cu mândrie și dispre (ca de exemplu un Șincai); el aștepta răsplătită dreaptă intențiilor bune, de aceea se tulbură în fața desiluziilor crude, care îl îsbesc.

Această tulburare ce prindează rădăcină în sufletul lui Nicoară, se vădește hotărît, când o nouă îsbucnire de revoltă sufletească îl împinge să scrie un interminabil recurs plin de invinuiri aspre — împăratului; o adevărată acuză în numele dreptății eterne.

(Va urmă.)

D. Ioanoviciu.

INFORMATIUNI.

Instituire. DI Dr. Gheorghe Costa e instituit — cu începere dela 2/15 Martie — de al doilea referent în senatul episcopal al Consistorului din Arad.

Hirotoniri. P. S. Sa părintele episcop dieceza Ioan I. Papp, a binevoită a hirotoni întru presbiteri: în 3/16 Martie pe candidatul Nicolae Dicu, instituit de administrator parohial în Slătina, iar în 4/17 Martie — pe alesul paroh în Bara Alexa Puta.

† Octavian Bonfiniu-Banfi, preot, profesor gimnazial în Blaj, a răposat în 8 Martie n. a. c.,

Pilda reformaților de a se îngrijii numai de școală lor, a fost urmată cu doi ani în urmă, și de romano-catolici. Și ei se grupează în jurul unei școli a lor proprie, care e edificată și va fi renovată de domnul de pământ.

Pretind deci, ca din cassa orașului să se dea plată de 60 Rfl. 6 cubule grâu și 6 stânjeni lemne de foc, atât învățătorului romano-catolic, că și celui reformat. Excepționează însă că și Români de ambele confesiuni să fie împărtășiti în părți egale de această plată pentru învățătorii lor, ci să se dea plată numai pentru învățătorul dela școală mixtă, nu și pentru cel dela școală greacă, pe motiv, că una e susținută de domnul de pământ și de satele din jurul orașului, iar ceialaltă este exclusiv confesională, și legea vorbește de școli naționale și nu de cele confesionale¹⁾. Apoi spun, că Români cercetează mai mult școală reformată și romano-catolică.

Români la din contră susțin, că reformații și romano-catolici nu sunt avizati la astă ajutor, fiindcă au pănat, iar dările și greutățile le supoartă Români. De școală greacă încă nu se pot lipsi, fiindcă este necesară pentru comercianți.

Cum să se tranșă aceasta afacere din partea comitatului, nu se știe. Fapt e, că până în zlă de azi învățătorul gr.-or. încă primește o leafă oarecare dela oraș.

Școala greacă se pare că era o școală cu totul deosebită de celelalte școli naționale, vorba fiind să pregătească viitorii comercianți și me-

în al 62-lea an al etății și al 36-lea al serviciului său de dascăl harnic. Odihnească în pace!

Dar. DI Pavel Rotariu, advocat în Timișoara, a dăruit protopopiatului din Timișoara întreaga sa bibliotecă, constătoare din numeroase volume de opuri literare și științifice.

Arestarea unui vrăjitor. In Pâncota a fost descoperit în zilele acestei un vrăjitor primejdios, care an de zile înșelă populația credulă cu diferite vrăji și medicine de casă, pe cari le vindează cu prețuri enorme. Dintre numeroșii pacienți ce-i avea, Florea Bogdan a cumpărat dela el 2 tuburi de unsolare cu 160 cor. și conform sfatului vrăjitorului seara s-a uns cu ea pe corp. Asemenea a făcut și Ioan Mariș. Imediat după folosință i-au apucat însă niște dureri enorme și până dimineața muriră între chinuri grozave, amândoi. Aflând notarul despre „vindecările“ vrăjitorului a avizat jandarmeria, care a arestat imediat șarlatanul.

Dimiterea gloașilor de 49, 50 și 51 ani din serviciul armatei. Răspunzând la o interpelație, adresată în parlamentul austriac, a răspuns ministrul de Landwehr Czapp, că în urma pertragărilor avute cu ministrul de răsboi Stöger-Seiner și miuistrul de honvezi Szurmay, vor dimite din serviciul armatei cele trei contingente mai bătrâne și anume cele din 1867, 1868 și 1869. Dimiterea se va face treptat în 3 rate: în 16 Martie, 16 Iunie și 16 Septembrie, începând cu contingentele bătrâne. Totodată a promis, că atât contingentele aceste, cât și contingentele din 1865 și 1866 nu vor mai fi chemate sub arme.

Limitarea folosirei hârtiei. Foia oficioasă aduce ordinațiunea, în care provoacă toți proprietarii de jurnale, ca până la 31 Martie să anunțe la centrala de hârtie cantitatea de hârtie, ce a folosit-o în anul 1917, de căte ori și în căți numeri apare și de unde a procurat până acum hârtia. Totodată stabilește ordinațiunea mărimea maximală a foii, și dispune, că înființarea ziarelor noi este oprită.

Ață din oțel. In urma lipsei generale în materialul de fabricat ață, s'au făcut experimente cu ață de hârtie, dar nu corespunde, fiind grosă, slabă și scumpă. Mai mult promite încrezărea de a fabrica ață din oțel. Aici s'au obținut rezultate multămitoare. Ață se face din fir de oțel răsucit la diferite grosimi. Se poate întrebui și la cusutul articolelor mai fine.

Nu se mai bate toba. In urma unui ordin dat de comanda armatei, se desființează bateria obișnuită la infanteria armatei noastre.

Mulțamită. Subscrisa direcțiune mulțamită în numele tinerimii dela acest institut duui primar din Curtici, Ilie Don, care a binevoit să

Oameni și lucruri din Beiușul românesc.

II. Invățătorii și activitatea lor. — Înființarea școalăi din Beiuș.

De Senin.

2. Invățătorul ca și până acum și de aici înainte va avea afară de stoalele cantorale un salar de 60 Rfl. și 12 măji metrice de grâu.

3. Pentru încălzirea locuinței invățătorului și a salei de invățământ se va da din pădurea domnească 6 stânjeni de lemn aduse în curtea școalăi. (Arh. com. Bihor Nr. 62 fasc. XII—1788.)

Dar poporul nu primește prima condiție, zicând, că cei mai mulți fiind meseriași n'au vite de tras, prin urmare nu se pot obliga la lucrul cu ziua, cei ce nu sunt meseriași sunt oameni săraci, cari de asemenea nu pot fi constrâni la obligamente, ce sunt peste puterile lor.

Au înaintat deci la 9 Aprilie 1788 apelată la comitat. Din noua pertractare ce s'a făcut asupra apelatei reiese însă că contra condițiilor au avut de obiceiunat numai reformații, pe motiv, că ei au școală lor proprie și nu pot fi obligați la susținerea unei școală străine. Nici n'au subscrис nici acum contractul, ci numai locuitorii de ritul oriental și catolic.

Din actele de care disponem se poate constata, că pe acele vremuri în Beiuș erau puternici și stăpâniitori pe lângă Români ortodocși și reformații. În mâna lor erau destinele orașului. Toate dările și sarcinile însă cădeau asupra Românilor.

seriași. De aceea cine intră în aceasta școală trebuie să producă certificat, că a absolvat școalele elementare, știi ceci și scrie bine. Dar se poate că ea a fost pentru Grecii românizați ori Români macedoneni, cari s'au așezat aici să facă comerț. Știm, că la biserică orientală multă vreme s'a cântat și în grecește unele răspunsuri din sfânta liturghie.

Cu ocazia cercetării școalelor în 1788 inspectorul George Tokodi constată că la școală națională din Beiuș frecventările se fac foarte neregulat.

II.

Mulți vor crede, că școală mixtă despre care am amintit aici va fi a gr.-catolicilor, rămânând pentru gr.-or. cea grecească. Ar fi o părere greșită. Școala a fost proprietatea ortodoxilor și s'a numit mixtă fiindcă o cercetau și elevii gr.-cat. Cred, că și gr.-cat. au contribuit la susținerea ei. Că părerea mea are temei, mă provoc la conscrierea școalelor neunite întocmită respective îscălită de vicențiarul Nicolae Detrich¹⁾. El arăta satele unde sunt școli districuale, arătând totodată și satele unde uniții n'au școală. Despre cea districuală gr.-or. din Beiuș zice că e mixtă, în stare bună, edificiul e nou, și din material tare, totodată încheiată pentru 70—80 de băieți.

(Va urmă.)

¹⁾ Arhiva contului Bihor Nr. 27 fasc. VII 1791.

dăruiască fondului tinerimei frumoasa sumă de una sută (100) coroane. Dumnezeu răspătească marinimosului dăruitor cu darurile sale îmbelșugate. Arad, la 6 Martie 1918. — Direcția institutului pedagogic-teologic.

BIBLIOGRAFII.

Biblioteca Semănătorul. In lipsa totală a unei lecturi sănătoase și potrivite în aceste zile, *Librăria Diecezană din Arad* a scos de sub tipar 30 de broșuri sub titlul „Biblioteca Semănătorul”, publicând operele celor mai cunoscuți autori dela noi. În aceasta bibliotecă de popularizare sunt adunate articole vrednice de cetit răsfirate prin diferite reviste și ziar. Ieftinătatea broșurilor pe deosebit, numele autorilor pe de altă parte, precum și eleganța cu care sunt executate aceste broșuri, sunt garanția lățirei lor în pături cât mai largi ale poporului nostru.

Până acum au apărut următorii numeri:

Numărul 40 fileri.

- Nr. 1. Alexandru Ciura: *Frații schițe din răsboiu*.
- Nr. 2. Victor Stanciu: *Cuib de rândunică și alte schițe de popularizare științifică*.
- Nr. 3 Ion Agârbiceanu: *Din viața preotească schițe*.
- Nr. 4. Dr. Ioan Lupaș: *Din trecutul ziaristicei românești*.
- Nr. 5. Dr. Ion Mateiu: *Scoala și educație pagini ardeleniști*.
- Nr. 6. Al. S. Iorga: *La chestiunea industriei noastre*.
- Nr. 7. Ion Clopoțel: *Însemnări pe răboj*.
- Nr. 8. I. Barac: *Pitelea Găscăriu sau Paradigma lenșelul, mult curioasă și în stihuri alcătuitor*.
- Nr. 9–10. Mihail Gașpar: *Blăstăm de mamă român*.
- Nr. 11. Victor Stanciu: *Plantele de leac*.
- Nr. 12. Emil Isac: *Ardealule, Ardealule bătrân*.
- Nr. 13. Grazia Delledda: *La stână și Ispita, schițe trad. de C. Mușlea*.
- Nr. 14. I. Băilea: *Insurății pe Victor și Pe povârniș*.
- Nr. 15. Dr. Ioan Lupaș: *Luptători pentru lumină*.
- Nr. 16. Dr. Al. Borza: *Din lumea plantelor*.
- Nr. 17. Ioan Georgescu: *Dovezi nouă pentru adevaruri vechi*.
- Nr. 18. Gavril Todica: *Zări din univers*.
- Nr. 19. Dr. I. S.: *Patimile și moartea Domnului*.
- Nr. 20. Wildenbruch: *Lacrimile copiilor*.
- Nr. 21. V. Stanciu: *Poezii populare din răsboiu*.

Numărul 60 fileri.

- Nr. 22 Colinde, cântece de stea și cântecele irozilor.
- Nr. 23–25. M. Eminescu: *Poezii*.
- Nr. 26. Al. Ciura: *„Scrisoare în ceealaltă lume”, schițe din răsboiu*.
- Nr. 27–28. Ion Clopoțel: *Antologia scriitorilor români dela 1821 încoace*. (G. Lazar, G. Asachi, Ioan Eliade Rădulescu, Barbu Paris Mumuleanu, Al. Hrisoverghi, D. Petruș, Al. Depărțeanu, N. Nicoleanu, Constatin Stamati, Vasile Cărlova, Antioh Cantemir, Dimitrie Tichindeal, Alexandru Donici, Grigorie Alexandrescu, Anton Pan, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Sîhleanu, Gheorghe Barițiu, Andrei Șaguna, Timoteiu Cipariu).
- Nr. 29–30. Ion Clopoțel: *Antologia scriitorilor români dela 1821 încoace*. (Mihail Cogălniceanu, Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Alexandru I. Odobescu, Constantin Negruzzi, Gheorghe Panu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, C. A. Rosetti, Cesar Boliac).

Biblioteca Semănătorul se va continua, așă încât pentru toți intelectualii noștri este o datorină elementară să-și aboneze și procure aceasta revistă enciclopedică, un bun început pentru biblioteca oricărei familii.

Se poate procură dela toate librăriile dela noi, precum și dela librăria editoare: *Librăria diecezană din Arad*, Str. Deák Ferencz.

Poșta redacției.

Raportor: Vinga. Am primit. Se va publica în numărul viitor. Vă mulțumim pentru atențione și sprijinul valoros.

Oradea. Public cu placere. În lipsă de spațiu însă începând cu numărul viitor. Aștept și continuarea. Vă rog să primiți sincere mulțumiri și salutări frătești.

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.

Nr. 864/1918.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul Vinga se publică concurs cu termen de 30 zile, computate dela prima zi, ce urmează după publicare în organul oficial „Biserica și Scoala” cu emolumentele:

- I. Dela parohia centrală Vinga:
 - a) sesiunea apartinătoare parohiei protopresbiterale;
 - b) beneficiul casei parohiale, de a cărei reparare se îngrijește comuna bisericească.
 - c) stolele legale;
 - d) întregirea dela stat conform legilor în vigoare.

II. Din protopresbiterat:

- a) Retribuția dela dieceză pentru inspecția școlară și ședulele dela cununii în suma ce o va stabili sinodul eparhial;
- b) birul protopopești legal dela preoții din tract;
- c) diurne pentru vizitarea canonica și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale;
- d) spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodului eparhial Nr. 62 din 1914.
- e) Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială se vor suporta în chipul de până aci.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în terminul indicat să subștearnă subscrисului Consistor recursele lor instruite cu documentele de cvalificare, prescrisă în §-ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească, că au cvalificare recerută a reflectanților la parohile de clasa primă, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin multămitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s-au distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român, ținută la 26 Februarie (11 Martie) 1918. *Consistorul gr.-or. român din Arad*.

—□—

2–3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroh din Chișirid (Kisüröd), se publică concurs din nou, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Parohia este de clasa a II-a.

Venitele sunt următoarele:

1. Casa parohială cu grădină.
2. Folosiția unei sesiuni parohiale (32 iugh. catastrale).
3. Dreptul de păsunat și pădure ce revine după pământul parohial.
4. Birul preoțesc dela fiecare număr de casă cu pământ câte o măsură (30 litri) de grâu, iar dela cei fără pământ 30 litri cucuruz sfârmat sau prețul curent al acelora.
5. Stoalele îndătinate.
6. Intregirea dela stat, fără să garanteze parohia.

Contribuția după pământ o va suporta jumătate parohul, jumătate biserica. Preotul va avea să catehizeze regulat, fără să pretindă pentru aceasta onorar dela parohie.

Reflectanții au să se prezinte în terminul concursual — cu observarea prescriselor Regulamentului în vigoare — în vre-o Dumineacă în sf. biserică pentru a-și dovedi capabilitatea în cântări, tipic și oratorie.

Concursurile ajustate sunt a se adresă comitetului parohial din Chișirid, și a se înainta — cu documentele originale — la P. O. oficiu protopopești ort. român din Oradea-mare.

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu: Andrei Horvath m. p. protopopol Orăzii-mari.

—□—

petințele dela suma aceasta în sus sunt asigurate dela stat prin rezoluția ministerială Nr. 171.228/1916.

2. Bani de cortel 240 coroane.

3. Pentru participarea la conferințe învățătoarești 30 coroane.

4. Aleasa învățătoare va propune lucrul de mână, atât în clasele care le conduce, cât și în școala de repetiție, având a conduce elevile la sf. biserică în Dumineci și sărbători și a le supraveghează. Tot astfel va trebui să propună și cântarea bisericească în clasele sale aleasa învățătoare.

5. Comuna bisericească se obligă de a văruia sala de învățământ atât pe dinafără, cât și pe dinlăuntru. Si în cazul că va da eventual învățătoarei cortel în natură, va văruia acest cortel numai pe dinafără.

6. Recursele adresate comitetului parohial gr.-or. român din Toracul-mic (Kistárnok) și ajustate cu: 1. Extras de botez din matricula bisericească. 2. Diploma de învățătoare. 3. Certificat de apartinență. 4. Eventuale atestate despre serviciul prestat: sunt a se înainta Preaonatului oficiu protopopești gr.-or. român în B.-Comloș (Nagykomlós).

Reflectanțele vor avea să se prezinte în vre-o Dumineacă ori sărbătoare în sf. biserică din Toracul-mic, pentru a face cunoștință cu poporul.

Din ședința comitetului parohial gr.-or. român din Toracul-mic (Kistárnok) ținută la 14/27 Octombrie 1917.

Petru Cira, președintele comitetului parohial, Teodor Balaș, notarul comitetului parohial.

In conțelegeră cu: Dr. Stefan Cioroianu, administrator protopopești.

—□—

3–3

In conformitate cu rez. Cons. Nr. 2721/917 se publică consurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din Bodești (Bozásd) cu termen de 30 zile deja prima publicare a organului oficiu „Biserica și Scoala”, pe lângă următorul beneficiu:

1. Sesia parohială, după carea alesul va plăti contribuția. 2. Casa parohială. 3. Stoalele legale.

Alesul va avea să catehizeze la școala de acolo, fără alta remunerație.

Parohia este de cl. I, dar se admit la concurs și cei cu cvalificare de cl. II-a.

Reflectanții trebuie: 1. Să-și înainteze recursele oficiului protopresbiteral din Buteni. 2. Să se prezinte în sf. biserică din din Bodești, pe lângă observarea Reg. § 33. 3. Înainte de a se prezenta în sf. biserică trebuie să avizeze oficiul protopresbiteral că are cvalificare prescrisă, iar de este din alta dieceză, să dovedească că are consensul Ven. Cons. din Arad sau a I. P. S. Sale episcopului nostru că poate recurge la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

—□—

3–3

Conform ordinului Ven. Consistor diecezan de datul 9/22 Noemvrie 1917, Nr. 4334/917, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului ee capelan temporal, cu drept de succesiune, pe lângă parohul Justin Dascal din Micălaca, cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Scoala”.

Cel ce va fi ales: a) va beneficia jumătate din toate venitele parohiale, afară de întregirea dela stat, ce va rămâne și pe mai departe exclusiv a parohului; b) va suporta toate contribuții după venitele ce le are; c) se va îngriji de locuință pe spesele sale proprii; d) va catehiza în școala parohiei fără altă remunerație.

Parohia este de clasa primă și astfel doritorii de a reflectă la acest post, recursele adresate comitetului parohial din Micălaca și ajustate cu documentele de cvalificare pentru parohii de clasa primă, conform concluzului Nr. 84/910, al Sinodului eparhial arădan, și cu at. stat despre eventualul serviciu pe terenul bisericesc-școlar.

au să le înainteze oficiului protopresbiteral din Arad, în terminul concursual, în care restimp pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiteralui și dovedirea, că intrunesc toate condițiile concursului, vor avea să se prezinte la sf. biserică din loc, spre a-și arăta destăritatea în cele rituale și oratorie, iar încât vor fi din alta dieceză, vor avea să dovedească, că au consumățmantul Consistorului, respectiv a episcopului diecezan.

Comitetul parohial.

In conțelegeră cu: Traian Vațian, ppresbiter.

—□—

3–3

Conform ordinului Vereratului Consistor Nr. 297/1918 pentru îndeplinirea postului vacant de învățătoare la școala gr.-or. romană din Toracul-mic (Kistárnok), se publică concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Scoala” pe lângă următoarele condiții:

1. Salarul prescris de art. de lege XVI din 1913, din care comuna bisericească garantează salar până la suma de 1400 coroane, iar com-

„VICTORIA“ institut de credit și economii, soc. pe acții în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VICTORIA“ prin aceasta se invită, conform §-lui 17 din statute, la

a XXX-a adunare generală ordinată,

care se va ține în Arad, la 24 Martie st. n. 1918 la 11 ore înainte de amiazi, în localitățile institutului (Calea Arhiducelui Iosif Nr. 2.)

O B I E C T E:

1. Raportul direcției, al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra împărțirei venitului curat.
3. Alegerea a 2 membri în direcție.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiati, în sensul §-lui 22 din statute, sunt rugați să anunță la direcție dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotență, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 14 Martie 1918.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.

Activă	Bilant la 31 Decembrie 1917.		Pasiva
Cassa în numărăt	516514	16	Capital societar 12500 acții à Cor. 200
Capitale elocate la alte bănci	1152867	59	Fond general de rezervă
Cambii	1041986	37	Fond special de rezervă
Imprumuturi hipotecare	2006515	—	Fond de penziuni
Imprumuturi în Cont-curent cu acop. hip., pe efecte, pe oblig. împr. de stat și arânda Sicula	3086131	86	Depuneri spre fructificare
Avansuri pe efecte	50545	—	Depozite de Cassă
Efecte proprii	5158400	—	Creditori
Realități proprii	608916	45	Contribuție la depunerile
Mobilier descris	—	—	Dividendă neridicată
Interese tranzitoare restante	35123	20	Interese transitoare anticipate
	33410899	63	Venit transpus din anul trecut
			Profit curat
			352686 06 404859 89
			33410899 63

Debit	Contul Profit și Perdere la 31 Decembrie 1917.		Credit
Interese pentru depuneri spre fructificare...	1033183	40	Venit transpus din anul trecut
Spese:			52173 83
Salare	54739	87	727163 93
Bani de cvartir	15082	52	170318 94
Imprimeate, diverse plăti și spese de birou	74465	84	5275 42
Porto postal	7048	35	372284 75
Chirie	7600	—	134558 59
Marce de prezență	3600	—	232317 40
Contribuție	96168	93	1641919 03
Dare după interese de depuneri 10%	103318	32	75054 87
Mobilier amortizat	10000	—	40919 39
Venit transpus din anul trecut	52173	83	
Profit curat	352686	06	1810067 12
	1810067	12	

Arad, la 31 Decembrie 1917.

Sava Raicu m. p.,
director executiv.

Mihaiu Veliciu m. p.
președinte.

Dr. Aurel Demian m. p.

Dr. Nicolae Ciacan m. p.

Petru Truția m. p.

Traian Vătianu m. p.

RAPORTUL COMITETULUI DE SUPRAVEGHIERE:

Onorată adunare generală!

Conformându-ne dispozițiilor legii comerciale și statutelor institutului, în ședințele noastre ținute în anul de gestiune 1917, am scontrat toate ramurile de operații ale institutului „VICTORIA“ atât la centrală, cât și la filialele noastre din Chișineu, Șiria și Boroșineu și pretutindeni am aflat ordine și punctualitate exemplară.

Am cenzurat și confrontat „Bilanțul“ și Contul „Profit și Perdere“ cu inventarele, registrele principale și auxiliare și cu extrasele și le-am aflat într-o toate exacte.

Pe baza acestora primim atât propunerea privitoare la împărțirea venitului curat de K 404859·89, precum și celealte propuneri ale direcției și le recomandăm și On. adunare generală spre primire.

După acestea rugăm On. adunare generală să binevoiască a dă atât direcției, cât și com. de supraveghiere absolutorul pe anul de gestiune 1917.

Arad, la 14 Martie 1918.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE AL INSTITUTULUI DE CREDIT ȘI ECONOMII „VICTORIA“ ARAD:

Dr. Sever Ispravnic m. p. Dr. Cornel Ardelean m. p. Dr. George Vessa m. p. Procopiu Givulescu m. p. Dr. Ioan Német m. p.
președinte.

Revăzut și aflat în ordine: Aurel St. Șuluțiu revizor expert la „Solidaritate“.

Tiparul și editura tipografiei diecezane greco-orientale române din Arad.